

Nemzeti Társalkodó

Junius 23dik napján 1835.

C Ü V I E R.

E' hires természet vizsgáló tudós nem francia hanem szorossan véve német születés, ki is 1769ben *Mümpelgardban* (Montbelliard) az *Elsaszi* grófságban született, mely az 1788beli francia revolutio előtt a' würtembergi házhoz tartozott. — E' szerint *Cüvier* születése az újabb idő legnagyobb férfiaiéval egy esztendőben esett, mert az 1769dik év látta *Napoleonnak*, *Humboldt Sándornak*, *Wellington* herczegnek, *Chateaubriádnak*, *Canningnek*, és *Mehemed Ali*nak Egyiptom vicekirályának születéseket.

Ifjú korától fogva két nevezetes tulajdonokat tapasztaltak *Cüvierben*, melyek pedig ritka emberben tanálatnak párosulva t. i. az igen nagy tudás és vizsgálódási szomjat, és a' praktikai foglalatosságokra is nagy kedvet 's hajlandóságot. Tizen négy éves korában a' *mümpelgardi* oskolában egy oskolai gyűlésben már elnöki kötelességet vitt, később pedig *Stuttgartban* az akadémián főfigyelmét a' kamarai tárgyakra és esméretekre fordította, holott már tizenkét éves ko-

rában igen különös hajlandósággal viseltetett *Büffon* természet historiája iránt, mit is kedvelt olvasó könyvének választott és az abban lévő rajzolatokat hiven utánozta. — *Cüvier* nagyon szegény volt, és e' terhes körülmény, nem kellemes kinézéssel biztatá hogy az akkori württembergi herczegségben valamely nevezetes hivatalt nyerhessen. — Kéntelen vala tehát még mi előtt akadémiai pályáját végezné *Stuttgartot* elhagyni, 's Franciaországba *Normandie* kerületben egy birtokos háznépnel házi tanítóságot viselni. E' tartományban lakott ő 1788tól fogva 1794ig mely idő alatt gyakran vala nékiitt alkalma a' tengeri állatok vizsgálatára. *Cüvier* fáradhatatlan munkásságu volt, és szorgalma okos megfontolással volt párosítva, ő minden természeti mivekben az okokat vizsgálta, és semmi nevezetes természeti jelenetet a' nélkül el nem szalasztott maga elől, hogy magában e' kérdésekre: valyon e' honnan származik, és mi haszna van? szemes vizsgálat után, meg nem felelt volna. *Cüvier* élete éppen oly gazdag politikai történetekkel mint természettudományi felfedezésekkel, és kevés ember emelkedett alattról oly magasra, szerencse, szorgalom, rend, és ész által mint *Cüvier*. — Az 1794ik évben huszonöt éves korában *Cüvier* még mind csak házi tanító volt *Normandie* tartományban, midőn történetesen földmívelési tudós *Tessier* abbással megismerkedett. Ez az esmeretség ötöt több párizsi tudósokkal hozta öszveköttetés-

ben 's két esztendő múlva *Cüvier* már azon idő legjelesebb férfiai társaságában a' nagy nemzeti tanító intézetben tanító volt. — *Geoffroy St. Hilar*, ki később a' természet historiában ellenkezője lett, legtöbbet tett *Cüvier* fényes pálya terének megnyitására. E' hires tudós bizonyos innepélyes alkalommal ezt mondá *Cüvier* felől: „nékem vala szerencsém legelőbb a' világot egy nevezetes egy rendkívüli elméjü férfura figyelmeztetni, ki ön magát sem esmerte. Jöjjön uraságod, ezt írák néki, jöjjön közünkbe, és jáczodja köztünk egy második *Linné*nek, a' természet historia egy második törvény adójának szerepét.“ — *Cüvier* igazolá is a' rolla tett jövendölést. — Az állatok országában a' férgek osztályja az ő idejéig csupa zavar volt, és ezen osztályon kezdette-el *Cüvier* a' maga reformját. E' legelső munkájában egészen új és esméretlen elosztásoknak vetette meg alapját. A' bonczolás tudományának (anatomia) öszve hasonlításal 's figyelmes combinatioval lett előadása egy egészen új és nagy változást szültek a' természeti tudományokban. Az öszve hasonlító boncztudományt úgy lehet tekinteni mint jelen időnknek egyik legnevezetesebb karakter vonását, e' béhat a' teremtés titkaiba, kimutatja azon különböző részeknek melyekből egy teremtés alkotva van, magok viszonyaikat és esmérhető jeleiket, kimagyarázza azoknak fekvéseket vagy helyzeteket és alakjokat vagy formá-

jokat és alkalmassá teszi az embert, hogy egy darab csontnak legelső látására meghatározza arról, ha valyon azon állat melyből e' darabocská csont fennmaradott, növényekből vagy pedig hushól vette a' maga tápláltatását. Ezen tudomány segédelmével a' legkisebb fennmaradott állati rész után ítélve meglehet határozni, azon állatnak rendit, nemét, faját és nagyságát. — A' rég eltemetett és kiásatott csontok esméretében is nagy jártassággal bírt *Cüvier*, és e' részbe sok tévelygéseket és csalódásokat fedezett fel, melyek eddig esméretlenek voltak a' természet vizsgálók előtt. A' mit eddig kővé vált emberi csontoknak tartottak, azokat ő ellene mondhatatlan adatokkal állati csontoknak lenni békébizonyította. — *Cüvier*nek igen hatalmas emlékező tehetsége volt: ő a' legszárzabb dolgokat is megjegyezte magának, és a' mit egyszer emlékezetébe feljegyzett azt többé soha el nem felejtette. Szünetlenül foglalatosságok közt volt, még úti szekerekben is olvasott vagy írt, és így nem lehet csudálni ha csupán csak azon tárgyak száma, melyeket a' statustanácsban évenként *Cüvier* dolgozott-ki, tíz ezerre is felment. —

Azonban *Cüvier* nem csak természet vizsgáló volt, hanem harmincz évektől fogva a' legfontosabb közhivatalokat is viselte. Az 1807-dik évben a' köztanítás hat fő felügyelői közül egyik helyét ő foglalá-el, és a' bordeauxi és marseillei tanító intézeteket vette felügyelete alá. Mig tudományos esmérete ter-

jesztése 's különböző természeti felfedezések tekintetéből nagy utazásokat tett 's hosszas ideig eltávozott Franciaországból, távolléte alatt hivatali társai őtet a' nemzeti nagy tudományos intézetben a' természeti tudományok örökös titoknokának nevezték-ki. Az 1808ik évben *Napoleon* császárnak a' természet historiának 1789ik évtől fogva tett elő lépéseiről egy nevezetes tudósítást tett, és a' császár őtet egész élete végéig a' tudományos egyetem tanácsnokának nevezte-ki. 1808ban és 1811ben *Olaszországban* és *Hollandiában* az akadémiák elrendelése bizatott reá, és ámbár ő maga hitvallására nézve protestans volt, még is 1813ban *Rómában* küldetett az ottani tudományos egyetem új organizálására. — Itt kapta meg kérelmeket vizsgáló biztossá *) kineveztetését.

Napoleon megbukása után is mindég közszolgálatban maradt *Cüvier*. 1819ben a' status tanácsban a' belső dolgok osztályjában elnök, 1824ben a' protestans theologiai tudományokra nézve az universitásnak nagymestere, 1827ben Franciaországban a' római katholika hitvallásuaktól különböző minden felekezetek isteni tiszteletére fő felügyelő, és 1831ben Franciaországi pair, lett. A' hivatalos tárgyakban és foglalatosságokban tartott gyűlésekben *Cüvier* mindég más

---

*) Kérelmeket vizsgáló biztos, *maître des requettes*, a' francia parlamentnél oly tisztviselő, kinek minden beadott kérelmeket előre megvizsgálni, 's megvizsgálás után előterjeszteni, kötelessége. —

tárgyal foglalatosnak és elszort (zerstreut) figyelműnek látszott. Midőn az ily gyűlésekben elnöki tisztet folytatott, a' tárgyak feletti vitatkozások' folyamatja alatt gyakran oly könyveket olvasott, mely a' vizsgálat alatt tárgyal semmi egybefüggésben nem volt, 's mind e' mellett még is sokszor már a' gyűlés folyamatja alatt leírta pontosan azon rendeletet, melyet a' tárgy feletti vitatások következtetésében tennie kellett. A' biztos társasági körökben *Cuvier* magaviseletében valami élénk vidámság és könnyűség mutatkozott, mi a' külömbféle érdekes társalkodási tárgyakra új hajoló szint öltöztetett, kellemet terjesztett-el, 's mindent körül fogó elméjét mindég legszebb színben tüntette-ki. Midőn az 1832ik évben május 10kén estve betegsége legelső jelei mutatkoztak, mely nyavalya munkás életének véget is vete, legottan megérzette hogy rajta segíteni nem lehet. Előbb sajnálkozását jelenté hogy elkezdett munkáit bé nem végezhetné, de csak hamar megerősítette magát, 's miután munkáinak kiadattatások felől végrendeletét megtette volna, 1832ben május 13kán Párizsban csendesesen bévégzé életét. A' természeti tudományok e' nagy férfiban pótolhatatlan veszteséget szenvedtek, ő ezeknek legszelebb terjedtségü esmerője és buzgó, fáradhatatlan előmozdítója 's terjesztője vala,

---

I d ő h a s z n á l á s.

Ki a' mai világban szerencsés előmenetelt kíván tenni, annak az időt bölcsen kell használni tudnia. Az idő azon anyag (*materia*), melyből az emberi élet szövődik, a' ki ezt sebes reptében értelmesen használja, annak kész eszközt nyújt kezébe, mind lelke művelésére, mind akarmely haszonnak alkalom szerénti megragadására, mind pedig jólléte nevelésére. A' jelen időben, az élni, előlépni, és haladni kívánók száma igen megsaporodott, 's ha elnyomattatni nem akarunk az időt előre látva és okosan kell használnunk. Ki jobbkor felkél mint mások, az valamint egészségében úgy szerencsésjében is nevededik. Az ágyat, az álom lágyságra ringató puha karjait, egy órával előbb elhagyni mint rendszeren szoktuk, annyit tesz mint évenként tizenöt nap és hat órai életet nyerni. Ha ezek mind munkára szánt napok, akkor a' hosszason alvók felett igen nagy nyereségünk van, mert időt nyertünk a' munkára, melyet haszonnal tölthetünk-el, ki minden óráját bölcsen használja, azt jóllét és megelégedés jutalmazza. Az embernek még ifju korában czélarányos és hasznos foglalatosságához kell szoknia, és a' ki ezt teszi annak a' munka öröm és kedves idő töltés. — Ki maga lelkét illőleg kimivelte az sohasem henyélhet, annak teremt és munkál értelme 's idejét használatlanúl eltelni nem egedi. A' mostani időben minden a' gyorsaságtól

és munkától függ. — Most a' kereskedőnek egy év alatt sokkal több árut kell adnia, hogy annyi haszna legyen mint a' mennyit ez-előtt húsz évvel kevés bajjal 's fáradsággal szerezhetett; a' földmivesnek maga földjét sokkal jobban meg kell művelni ha meg akar élni, — a' tudósnak sokkal több és szélesebb terjedelmű esméretekkel bírnia, mint ezelőtt, és ezen esméreteknek, alaposoknak, tisztáknak és közhasznuaknak kell lenniük, a' háznépes embernek többet kell dolgoznia, 's nagyobb takarékoszággal bánnia, ha dolgaiban előmenetelt kíván tenni, 's mind ezen czélokot hogy lehetne másként elérni, mint az időnek bölcs használata, czélirányos munkásság, és a' gyönyörűségek éldeletének nagyobb megszorítása által. Az idő azon matéria, melyből napjainkra áldás és szerencse származhatik, ez azon fő eszköz, mely jólétünkre 's szerencsés előmentünkre hatalmas befolyással bír. Alugyunk tehát kevesebbet, keljünk-fel jobbkor, dolgozzunk serényebben, ügyesebben és több értelemmel mint eddig 's használjunk minden futó pillanatot, így emberi létünk, ha szintén minden nemű akadályokkal és nehézségekkel szünteleni küzdés, de másfelől az örömöknek, megelégedésnek és boldogságnak is, gazdag forrása léend.

R e n d   é s   p o n t o s s á g .

A' jó rend, tiszta értelem szüleménye,

és a' mely házban rend nem uralkodik, ott szerencse és áldás soha nincs, mivel az egészség fenntartó és erősítő alap nem létezik. — A' rendtelenség lerontja mit a' szorgalom épít, öszveszorja mit a' jó rend egybealkot, 's használatlanúl heverni hagyja mit a' munkásság jóllétünkre szerzett. A' pontosság a' jó rendnek szülöttje 's bizodalmot nyér, mivel mindent maga idejében viszen végbe. Ez az értelemmel lelkesmeretességet párosít, 's mindenik jóllétet hoz a' házba. — A' híres angol *Scott Exeterből*, ki szinte nyolczvan esztendőskoráig külömbféle foglalatosságaiiban szünetlen utazott, különsö rendtartása és pontossága által külömböztette-meg magát, 's mivel ezen erények benne egy munkás és értelmes szorgalommal valának párosúlva, igen nagy vagyonszerze magának. Pontosságára nézve csak egy körülményt említek: *Devon* és *Cornval* tartományokban a' vendéglők és fogadósok már több évek óta pontosan tudták azon napot söt órát is, melyben *Scott* úr meg fog érkezni. Egy uraság egykor *Cornvalban* utazván délre *Port Isaakban* egy vendéglőbe bétért és ott valamit enni kívánt. A' vendéglő előmútatá az étkek laistromát, de az utazónak az abba feljegyzett étkek közzül egy sem tetszett, azomban meglátván hogy a' nyárson egy szép récze süll, abból kívánna magának egy darabot adatni. Sajnálom, de a' réczéből nem adhatok monda a' vendéglő mert az *Scott* úr számára süll. — En

igen jól esmerem *Scott* urat *Exeterből* felele az útas, de én itt a' fogadóban sohol sem látom őtet. Az igaz felele a' vendéglő, de midőn ez előtt hat hónappal útoljára itt vala *Scott* úr *Exeterből*, ma délre éppen két órára egy sült réczét parancsolt vala maga számára készíttetni. — Az útas nagybámultára csak hamar bé is nyitá a' szobába az öreg *Scott* úr, még pedig a' határozott idő előtt mintegy öt perczenettel.

T a l á l m á n y o k.

(folytatás).

85. *Hexameter*. Azt állítják hogy ezen versnemet *Thales*, a' *Miletusi* bölcs találta volna fel.

86. *Lovaglás*. A' hajdonkori *Centaurusok* ennek feltalálói; honnan őket rendszerént fél ló- és fél ember alakban festették a' régi festők.

87. *Irha*. Magyarországon találtatott-fel. *Sz. István* idejében már esmeretes volt. A' *Németek* magyar bőrnek is nevezik.

88. *Ütő óra*. *Vaszily* orosz uralkodó alatt készítette a' legelső ütő órát 1404ben, egy *Serbus* eredetű szerzetes, melynek ára 150 rubel volt.

89. *Dephlogistizált levegő*. *Priestley* József angol chemicus találta-fel a' dephlogistizált mint akkor nevezték, vagy tiszta levegő nemet.

90. *Papin fazaka.* (Digestor). Ezt a henger alakú réz, czinezett edényt, melyben különbféle anyagok, lesrofoltatván annak fedele, öszvefőzethetnek, a' nélkül, hogy belőle kirepülhetne a' gőz, 's melynek több oldali haszna van; feltalálta *Papin Dienes* a' XVII sz. végén.

91. *Schach.* Nevét a' *Persa* uralkodók czimétől kapta. Feltalálását a' *chinaiak* magoknak tulajdonítják; 's két ezerezes találmánynak tartják, de másoknak állítása az hogy *Sessa Dahernek* egy nagy szám tudós fija találta, 's mútatta volna bé a' *Persa* schachnak. Az ekkor történt buza szemes anekdota, mi csak nem minden schachozók előtt esmeretes, hihetőleg csak költemény.

92. *Mosó műszer.* Londonban *Fryer* oly műszert talált, melylyel egyszerre, csupán egy személy munkálkodása által 32 inget ki lehet mosni. Némely hozzá tartozó függelékkel együtt pedig 60 — 100 ingek mosatathatnak-ki meleg víz nélkül is, 30 minuták alatt, és jobban mint kézzel.

93. *Földmérése.* *Eratosthenes Cyrenei* születésű tudós, és alexándriai könyvtárnok találta-fel azt a' módot, mint kelljen megmérni a' földnek nagyságát; miért is őt cosmographusnak neveztek a' K. Sz. e. a' III d Sz.

94. *Sotadesi vers nem.* *Maronei* költő *Traciából* találta-felezt a' mind előlről, mind hátulról olvasható vers nemet, a' melynek saját nevét is költsönözte.

95. *Kocsi.* Noha a' régi nemzeteknek

is mint p. o. a' *scytháknak*, *Rómaiaknak* 'sat volt fedeles szekerek, melyet az utasok *carrukának* neveztek; honnan divatoz maig is, az *oláh* nyelvben a' *kerucze* nevezete a' ló szekérnek; de a' mai alkotásu kocsi, csak ugyan újabb 's *Cornides* bizonyítása szerint *magyar* találmán. Feltaláltatott *Komárom* vármegyének *Kocs* nevű helységébe; 's nevét is innen kapta.

96. *Bél húr*. *Linus beotziai* hangásznak tulajdonítják a' bélhúr feltalálását, ki is marha bélből készített elsőben, ő előtte fonalból állottak a' hurok.

97. *Füből szövet*. *Duvergier* nevű *francia* kézmű gyáros, egy oly különös, mind eddig esméretlen módot talált-fel, melylyel fiatal fű szálakból, igen egyszerű készülettel, szöveteket készít. —

98. *Ernyős kalap*. Egy *londoni*, kalapos oly alkotásu kalapot talált-fel, melynek széle, bizonyos nyomás által egész esernyővé változik; 's nehézségére nézve, semmivel sem több mégis, a' közönséges kalapoknál.

99. *Lithographia*. Feltalálta *Sennefelder Aloiz* *prágai* művész a' múlt század utóján —

100. *Orosz vadász, és kürt muzsika*. Feltaláltatott 1757ben.

101. *Platina lámpa*. *Londonba* találtak fel egy éjjeli lámpát, mely *platinából* készült fonalból (fejér arany) áll 's a' melyre égett borban mártott mécsbelet tekernek. Azután a' mécs belet meggyújtják, 's miu-

tán az, a' platina fonalat eléggé megtüzesíti eloltják. Ezután a' platina fonal adja a' világot, mind addig, míg az égett borból táplálót talál. Két ló égett bor elégséges 16 óráig világot szolgáltatni.

102. *Betük.* A' *Pliniustól* említett *Antikles* azt állította, hogy a' betüket, *Mennon* (a' mythus szerint *Titon* és *Aurora* fija, a' *trójai* hadkor) találta volna fel.

103. *Ophicleide.* *Dubois lyoni* hangszeres, egy oly hang eszközt talált-fel, mely az orgona helyét potolja-ki, 's a' melynek magossága 7 láb. *Ophicleide* nevet adott neki; kilencz könnyűen forogható kulcsai vannak. Hangja különös, de nem kellemetlen.

104. *Orgona.* Feltaláltatásának ideje nem bizonyos. Sokan még a' zsidó templomban használtatott sípmivektől származtatják; többen a' görög vízi orgonáktól. Az első orgona készítése alkalmasint csak ugyan a' görögöktől származott, kiktől vették az olaszok honukba, 's *Vitalian* pápa a' VIIIdik Sz. használtatta is több templomokban. Mind e' mellett is a' mai alkotásu orgona, német találmánynak tartatik, 's divatozni csak a' XIV. Sz. kezdett. Elsőben igen egyszerűek voltak 's hordozhatók. — Legújabb, 's tökéletesebb alkotását *Förner Keresztély* találta-fel a' XVIIIdik Sz. — A' legnagyobb orgona *Rómában* van. *Strasburg*, *Breslau*, *Bécs*, sőt *Pest* is szép nagy orgonákkal jeleskednek.

105. *Mechanikus Oroszlány.* A' híres *Leonhard da Vinci*, a' XV. Sz. egyik leg-

nevezetesebb embere, 's nevezetes képművész a' *Sforzia Lajos* udvarában *Milanoban* készített egy oroszlányt, mely midőn *XII-dik Lajos francia király*, a' herczeg palotájába bément, a' király elébe lépdelt, mellet kinyitotta, 's az abban befoglalt francia czimert megmutatta.

106. *Közönséges frigy szerző.* *Tofilis Károly* a' kézművek nemzeti museumának tagja *Párizsban*, egy oly iszonyatos hadigépelet talált-fel, melyel csak kevés ember is, a' legszamosabb hadserget semmivé teheti; a' nélkül, hogy a' vele munkálódók legkisebb veszélyben forognának. Ezen borzasztó hatosságaért, a' találó kinek czélja művének alkotásában, csak ugyan a' háboru, 's vérontás megszüntetése volt, nem kételkedett találmányát a' fennebbi névvel nevezni. E' hadi gépelet oly alkotásu hogy két ember, vagy egy ló, elégséges további vitelére, 's munkásságba tételére, két három percz elég. A' golyókat záporként ontja, és ez gas által esik-meg, mi a' puskaport egymás után gyújtja-meg. Alkalmaztatása könnyü, mert, mint a' vízi puskát, úgy lehet alkalmazni, 's irányozni.

107. *Fazékosság.* Ezt a' mesterséget *Sámosba* találták-fel *Betus*, és *Theodorus* nevéek. *Plinius* azonban az *Athenei Korelausnak* tulajdonítja.

108. *Atomisticum systema.* (test percz rendszer) A' *Phoeniciai*, *Sidoni Moschus* találta ezt fel, ki legelsőben tanította hogy az

eredeti anyag eloszthatatlan testetskéből áll. Tudományos rendszerbe még is *Leucippus*, leginkább pedig *Democritus* vette. —

109. *Clavteolino* oly hangszköz, melynek kis asztal formájában csupa aczél dorombok vannak 's a' melyen úgy lehet játszani mint a' klaviron. Feltaláltatott *Kasselben*.

110. *Magyar Királyné víze*. Ez az egész Európában, ezen neven esmeretes orvos szer, a' mint írják ilyen eredetü: I. *Lajos* királyunk édes anyjának *Erzsébethnek* *Breviariuma* megtaláltatván, annak első lapján saját kezével írt következő írása találtatott: „*Én Ersébet Magyar Királyné, midőn 72 esztendőös koromban a' kinos köszvényben fetrengenék; és ezzel az alább megírt orvossággal esztendeig éldegelnék, a' melyre engemet egy öreg remete tanított volt; a' kit soha többé sem az előtt, sem azután nem láttam; csak hamar jobbulásomat éreztem; úgy hogy minden tetemeimben megvidultam, és mindenek előtt oly szépnek tetszettem, hogy engem a' Lengyel Király *) feleségül kért magának; de ő hozzá mennem az: én Uram Jésus Krisztushoz való szeretetem nem engedte, a' kinek angyalától vettem, a' mint hiszem, ezt az orvosságot. —*

R. végy lombikon, négyszer leeresztett és megtisztált égett bort, három annyit rozmarint, levelestől és virágostól együtt, két

---

*) Kasimir volt ekkor Lengyel Király de ez testvére volt: Hogy kérhette valyon feleségül?

annyit. Tedd valami edénybe, felyül zárd jól bé, és tartsd meleg helyen ötven órákig; azután lombikon által bocsásd-le; abból minden héten egyszer, reggelenként, ételben vagy italban, végy bé egy drachmányit, avagy köntinget; reggel pedig ortzádat, és sérelmes tetemeidet, mosd meg jól minden napon. Ez testednek ellankadt erejét vissza adja, elmédet megélesíti; gondolkodásodat és érzékenységedet megeleveníti; szemed világát megtisztítja, és megtartja; életedet hosszabítja. —

111. *Halál taxák.* *Tonti Lorenzo* nevü olasz találta-fel, honnan nevéről is neveztek; *XIVdik Lajos* alatt vitte *Francziaországba* a' *XIIIdik Sz.*

112. *Üveg ablakok.* *Theodosius* császár idejében találtattak-fel az üvegablakok.

113. *Past.* *More Sámuel* a' londoni kézművek, 's kereskedés gyarapítása társaságának titoknoka, 1763ban mutatott bé ezen társaság chemikus igazgatóinak egy öszvetelt, mely az eddig volt drága gyöngyök helyett, metszett gyöngyöknek alkalmas volt. Ez az úgy nevezett *Past*. Találmánnya helyben hagyatott, mint drága ékességeket potló; 's maga akkor 20; a' következő évben viszont 20 gvineevel jutalmaztatott-meg, ennek tökéletesítéséért.

114. *Hideg Amalgamázás.* *Gellért Christian Ehregott Szász* bánya tanácsos, 's a' főbánya gondviselő, tartatik ennek feltalálójának. (végzete következik).